

ADAM PINTARIĆ

TRAKOŠĆAN – BAŠTINA KAO TURISTIČKI RESURS

TRAKOŠĆAN – HERITAGE AS A TOURIST RESOURCE

U dokumentu „Strateški marketinški plan turizma”, koji je za potrebe Varaždinske županije izradio Institut za turizam iz Zagreba, Trakošćan je predviđen kao Projekt – destinacija s 5 zvjezdica. Temelj je toga resursa kulturna i prirodna baština.

Posljednji vlasnici dvorca i okolnoga prostora prije nacionalizacije bili su Draškovići. Sukladno definiciji baštine, Draškovići su cijeli ovaj prostor tretirali imanjem i prema njemu se ponašali s „pažnjom dobrog domaćina”, dakle vlasnika.

U cilju gospodarskog probitka sadili su šume, izgradnjom brane stvorili su umjetno jezero u kojem su uzgajali ribe, preuređenjem utvrde u rezidenciju stvorili su uvjete za stanovanje i boravak, a prema nekim podacima iznajmljivali su dijelove dvorca gostima – dakle bavili su se i turizmom.

Drugim riječima, bez ikakvih formalnih usmjerenja ili ograničenja, već u pretprošlom stoljeću postojala je sinteza interesa o kojima danas govorimo iz jednostavnog razloga što je to normalan i prirodan odnos. Iskorištavanjem imanja u gospodarske svrhe od strane Draškovića u 19. stoljeću bio je uvjet njihova opstanka, kao što je danas korištenje baštine s istom svrhom uvjet opstanka države ili lokalne zajednice jer je to njezino imanje, a vlasniku je imanje temeljni resurs razvoja.

Prenamjenom dvorca u Muzej 1954. godine stvoren je temeljni komplement turističke ponude u Trakošćanu. Za cjelovito vrjednovanje resursa baštine nužno je osigurati suvislu skrb o ukupnosti prostora stvaranjem formalno-pravnih okvira, kao što su: proglašenje Zakona o zaštićenom području – Parka prirode, izrada prostornih i detaljnijih urbanističkih planova temeljem kojih posebnim Projektom operacionalizacije realizacije turističke destinacije s 5 zvjezdica ustrojiti nositelje, mehanizme i poticaje – sve to radi pokretanja gospodarskoga razvoja temeljenog na glavnom resursu – dvorcu Trakošćan.

Strategic Tourism Marketing Plan, a document drawn by the Institute for Tourism in Zagreb for the County of Varaždin envisages Trakošćan castle as a five-star destination. The basis of that resource is its cultural and natural heritage.

The last owners of the castle and the surrounding land, prior to nationalization, were counts Drašković. They considered the whole area as an estate and treated it with „the care and attention of a good host”, i.e. an owner.

With economic interests in mind, they planted a forest, created an artificial lake for farming fish by constructing a dam, reconstructed the fortress turning it into a residential complex to be used for leisure, and, according to some sources, also rented some parts of it to guests – therefore, they were engaged in tourism activities.

In other words, without any formal guidelines or restrictions, a synthesis of interests that we speak about today was present already in the 19th century for the simple reason that such a relationship is normal and natural. Using the estate to make profits was a way counts Drašković secured survival for themselves in the 19th century, just as its use today is a mode of survival for the state or local community for the simple reason that property is the primary development resource of every owner.

When, in 1954, the castle was turned into a museum, a fundamental complement to tourism offer in Trakošćan was laid. Comprehensive valorization of this resource, however, will not be possible until proper care of the entire estate is ensured through formal and legal frameworks, such as: passing the Law on the Protected Area – Nature Park, drawing physical plans and detailed urban plans followed by a special Project for realization of a five-star tourist destination which will establish project bearers, mechanisms and incentives, all with an aim to fuel economic development relying on Trakošćan Castle as the main resource.

DVORAC TRAKOŠĆAN
PARK PRIRODE
TURISTIČKA DESTINACIJA
ZAKONSKA REGULATIVA

TRAKOŠĆAN CASTLE
NATURE PARK
TOURIST DESTINATION
LEGISLATIVE REGULATIONS

ADAM PINTARIĆ, dipl.ing.arh.
Dvor Trakošćan, 42 254 Trakošćan,
Hrvatska / Croatia
www.trakoscan.hr
Tel. +385 (0)42 796 281
Fax +385 (0)42 796 420
E-mail: dvor@trakoscan.hr

Podalje od većih naseljenih mjesta, u brežuljkastom kraju između Ravne Gore, Macelja i Strahinjčice, na visokom čunjastom brežuljku s perivojem usred park-šume, smješten je Trakošćan. Sam je dvorac značajan kulturno-povijesni spomenik, danas muzej s originalnim inventarom i sa svojim prirodnim pejzažnim ambijentom u koji je uklopljen čini jedinstvenu, nedjeljivu cjelinu od nacionalnog značenja.

Dvorac Trakošćan, prvotno manja srednjovjekovna feudalna utvrda-burg nastala u 14. stoljeću, često je mijenjalo vlasnike, sve do 1569. godine kada prelazi u ruke feudalne obitelji Drašković i ostaje u njezinu vlasništvu do 1945. godine. Od 1953. godine dvorac je uređen kao spomeničko-muzejska ustanova feudalnog ambijenta s očuvanim starim inventarom od kraja 15. do kraja 19. stoljeća, vezanim za višestoljetno postojanje građevine i prošlost obitelji Drašković.

Današnji dvorac sadrži u sebi arhitektonske elemente gotičke arhitekture 14. stoljeća, renesanse i baroka 16.-18. stoljeća, te neogotike iz sredine 19. stoljeća, kada je u doba romantizma ruševan srednjovjekovni grad podmaršal Juraj VI. Drašković temeljito obnovio, proširio i pretvorio u udoban i raskošan dvorac. Tada je osim dvorca uređen i perivoj koji obuhvaća prostor brežuljka na kojem se nalazi dvorac, podnožje s gospodarskim zgradama i prostor oko umjetnoga jezera.

Na uzvisini u perivoju nalazi se dvorska kapela sv. Ivana, sagrađena u 17. stoljeću, a obnovljena je u duhu neogotike istodobno s obnovom dvorca.

Trakošćan – koji obuhvaća tri cjeline: dvorac, perivoj uz dvorac i park-šumu – u svojoj ukupnoj površini od 450 ha, kao kompozicijska, povijesna i prirodna cjelina, zaštićen je još 1961. godine temeljem Zakona o zaštiti prirode (rješenje broj: 151/4., 1961.) i upisan u Registar zaštićenih objekata prirode u kategoriji park-šume.

Temeljem ovoga obrazloženja Ministarstvo kulture, pozivajući se na članak 120. stavak 3. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara te Pravilnika o Registru kulturnih dobara Republike Hrvatske, donosi 9. travnja 2003. godine konačno Rješenje o zaštiti:

„Nakon provedenog ispitivanja i usklađivanja s odredbama Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara utvrđuje se da Dvorac Drašković s perivojem u Trakošćanu, na k.č. 8575, k.o. Trakošćan, zemljišno-knjižni uložak broj 6, zaštićen kao spomenik kulture rješenjima Konzervatorskog zavoda u Zagrebu broj: 1256/55 i broj: 01-375/1-1961 te Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture u Zagrebu broj: 02-76/563-1969 i upisan u Registar nepokretnih spomenika kulture Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture u Zagrebu pod registarskim brojem RZG-563, ima svojstvo kulturnog dobra”. U nastavku Rješenja određene su i katastarske granice zaštićenoga kulturnog dobra, sve na površini od 87 ha.

U naravi to je prostor koji se sastoji od građevina arhitekture: dvorca, dvije gospodarske građevine podno dvorca, dvorske kapele sv. Ivana i vrtlarske kuće – ukupna neto

površina tih građevina iznosi 4402 m². Ostatak kulturnoga dobra u naravi je jezero, perivoj oko dvorca i park-šuma, sve na površini od 87 ha, kao dio ukupno zaštićenog područja park-šume od 450 ha. Ukupno je to područje pod upravom muzejske ustanove Dvor Trakošćan.

POVIJEST DVORCA I USTANOVE

Povijest Trakošćana počinje s podacima o prvoj maloj utvrdi na uzvisini u 14. stoljeću, koja tijekom vremena trpi razne dogradnje i vlasnike. Od značajnijih poznati su grofovi Celjski iz prve polovice 15. stoljeća. U drugoj polovici 16. stoljeća u posjed Trakošćana dolazi obitelj Drašković i njime gospodari sve do kraja Drugoga svjetskog rata. Draškovići ga koriste sukladno njegovoj osnovnoj namjeni – kao fortifikacijsku građevinu – sve do polovice 19. stoljeća. Slabljenjem ratnih opasnosti dvorac gubi obrambeni karakter i obitelj Drašković odlučuje ga preurediti u rezidencijalnu građevinu, te ga temeljito rekonstruira u stilu neogotike. Te zahvate – kako po građevnim radovima, tako i po namjeni – s punim pravom – možemo označiti kao njegovu prvu prenamjenu. Istodobno s rekonstrukcijom dvorca Draškovići rade i na revitalizaciji Trakošćana.

U cilju gospodarskog probitka oni sade šume, pregradnjom doline stvaraju umjetno jezero u kojem uzgajaju ribe te uređuju perivoj. Prema cijelom prostoru ponašaju se s pažnjom dobrog domaćina – vlasnika. Dakle, bez ikakvih formalnih ograničenja ili usmjerenja radi vlastitoga probitka naslijeđeno su imanje oplemenjivali i obogaćivali do razine nužne za samoodržanje, ispravno valorizirajući resurse kojima su raspolagali. Taj resurs, prema Anićevu Rječniku hrvatskoga jezika, bio je i ostao baština.¹

Draškovići napuštaju Trakošćan tijekom Drugoga svjetskog rata. Nakon rata vlasnikom dvorca i ukupnoga imanja postaje Republika Hrvatska. Neposredno nakon rata prostor dvorca i okoliša koristi se za razne namjene, sukladno vremenu.

O tome je pisao prvi ravnatelj Dvora Trakošćan prof. Vilim Leskošek: „Nakon oslobođenja Trakošćan postaje općenarodna imovina, osjetljivo oštećen u Drugom svjetskom ratu, pa ga tadašnji Konzervatorski zavod kao organ za zaštitu spomenika kulture i prirodnih rijetkosti u Hrvatskoj, kao značajan kulturno-povijesni objekt evidencija za uređenje”.

U to se doba javlja nekoliko upotrebnih prijedloga uređenja Trakošćana, no oni se ne usvajaju zbog velikih investicija. Stoga Konzervatorski zavod privremeno povjerava dvor na čuvanje tadašnjem ugostiteljskom poduzeću, koje adaptacijom gospodarskih zgrada iz 18. stoljeća otvara podno dvorca 1947. godine svoj pogon. Ugostiteljsko poduzeće doskora na svoju ruku koristi zadnji kat dvora za smještaj gostiju, uz upotrebu oštećenoga povijesnog inventara, a ostale oštećene prostorije s kronološkom zbirkom oštećenoga raznovrsnog inventara prikazuje uz naplatu kao muzej. Takvo stanje traje otprilike nekoliko godina. U međuvremenu Konzervatorski zavod traži izlaz iz te kritične situacije pa se obraća *Savjetu za prosvjetu, nauku i kulturu NRH*, glede uređenja Trakošćana kao spomenika kulture.

U kolovozu 1952. godine u Trakošćanu obavlja očevid kombinirano povjerenstvo s predstavnicima Konzervatorskog zavoda i Varaždinskog muzeja, pa se tom prilikom sastavlja i popis inventara dvora. Po obavljenom poslu komisija šalje izvještaj *Savjetu za prosvjetu, nauku i kulturu NRH* i prijedlog za uređenje Trakošćana, a također se sa situacijom, kao i planom rada, upoznaje tadašnji narodni zastupnik Ivica Gretić i Narodni odbor Kotara Ivanec. Nakon obavljenog očevida na Trakošćanu *Konzervator-*

DVORAC PRIJE OBNOVE POLOVICOM 19. ST.

DVORAC NAKON OBNOVE U 19. ST.

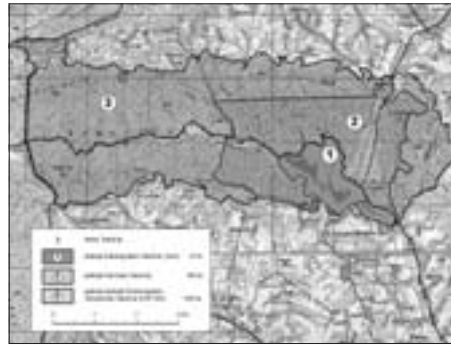
DVORAC TRAKOŠĆAN DANAS

¹ Pod pojmom baština Anić navodi sljedeća značenja: 1. imanje koje je naslijeđeno, baštinjeno, oćevina, djeđovina; 2. a) dobro imanje, b) njiva, livada; c) zavičaj, postojbina; 3. ukupnost iz prošlosti saćuvanih i njegovanih kulturnih dobara.

KULTURNO DOBRO TRAKOŠČAN

TRAKOŠČAN I NJEGOVA OKOLICA

ski zavod NRH zabranjuje daljnju upotrebu dvora za ugostiteljske svrhe, kao i muzejsko propagiranje oštećenog objekta.

Narodni zastupnik Ivica Gretić založio se za uređenje dvorca kod *Savjeta za prosvjetu, nauku i kulturu NRH*, Privrednog savjeta i lokalnih vlasti za uređenje Trakošćana. Krajem 1952. godine Privredni savjet daje dotaciju Ugostiteljskom poduzeću za izgradnju nove brane na jezeru, a posebno milijun tadašnjih dinara za hitne popravke dvora. Konzervatorski zavod imenuje za Trakošćan posebnog konzervatora u Zagrebu i svoga povjerenika sa stalnim boravkom u Trakošćanu te sa zadatkom vođenja radova i organizacije buduće muzejske ustanove.

Tako se nakon izvjesnih teškoća krajem 1952. godine započelo s popravcima Trakošćana. I 1. siječnja 1953. godine *Narodni odbor Kotara Ivanec* imenuje Dvor Trakošćan samostalnom ustanovom sa svojim proračunom. S osnutkom ustanove pristupa se razradi statuta, određuju se zemljišne površine i mjerodavnost nove uprave, a razrađuju se i planovi uređenja. Konzervatorsku koncepciju Trakošćana preuzima konzervator za Trakošćan, tadašnja ravnateljica Muzeja za umjetnost i obrt u Zagrebu prof. Zdenka Munk, dok upravu ustanove, vođenje radova i restauriranje preuzima tadašnji upravitelj Vilim Leskošek. Odlukom suda i provođenjem u zemljišne knjige uprava Dvora dobiva na upravljanje najuži dio parkovne šume, jezero, zgrade dvora, kapelicu, zgrade podno dvora (ugostiteljski pogon), te zemljišne površine do rječice Bednje, a 1955. godine proglašavaju se zaštićenim gorenavedene površine sa zgradama i inventarom dvora u cjelini kao spomenik kulture.

Početakom 1953. godine započinju prvi veći radovi na stručnom uređenju Trakošćana, a usporedno s radovima razvija se i ustanova sa svojim potrebama. Golem opseg radova na uređenju nije mogao odmah zahvatiti čitav sklop dvorca, pa se pristupilo etapnom uređivanju u granicama proračunske mogućnosti. Polovicom 1954. godine završeni su radovi na uređenju prizemlja te je 19. lipnja 1954. otvoren prvi dio trakoškanskog muzeja za javnost – s osam izložbenih prostorija.

PERSPEKTIVE USTANOVE

Organizacija ustanove i prvi radovi na uređenju muzeja izvedeni su na principima suvremene muzeologije. Na tim će se principima i nadalje razvijati rad ustanove. Kod stvaranja ustanove i prvih radova uređenja uprava Dvora savjetovala se s našim istaknutim stručnjacima muzeolozima.

Po svome značenju Trakošćan pripada među vrlo rijetke primjere, koji s okolnim pejzažem, arhitekturom i inventarom čini logičnu nedjeljivu cjelinu od 16. pa sve do kraja

19. stoljeća, naglašavajući jače posljednje razdoblje romantike kada je ruševna utvrda bila u duhu neogotike obnovljena u dvorac.

Taj raspon od nekoliko stoljeća daje i glavne smjernice rada ustanove u budućnosti. Čitav sklop dvorca u skoroj budućnosti bit će uređen vlastitim inventarom, što je rijetkost kod naših muzeja i spomenika kulture, a tumačit će kulturno-povijesno zbivanje razdoblja feudalizma sjeverozapadne Hrvatske.

Zahvaljujući kronologiji odnosno činjenici da je već 1953. godine osnovana ustanova kojoj je temeljni cilj bilo očuvanje baštine, ideja pune valorizacije te baštine i u gospodarske, tj. turističke svrhe bila je prisutna kontinuirano, te se s vremena na vrijeme, sukladno ukupnim mijenama u društvu, zatumljivala ili potencirala.

GOSPODARSKE ZGRADE PRIJE OBNOVE

PRIZEMNA GOSPODARSKA ZGRADA NAKON OBNOVE

UPRAVNA ZGRADA – OBNOVLJENA STARA ZGRADA

KONAČNA OBNOVA

Nakon početnoga zamaha u obnovi, temeljem činjenice da se osnivačem ustanove smatrala tadašnja Općina Ivanec sa skromnim financijskim mogućnostima, početkom 1980-ih godina spomenički sklop Trakošćan građevinski je u sve jadrnijem stanju koje prerasta u dramatično nakon potresa 1982. godine.

Tada se urušavaju dijelovi dvorca, katna gospodarska građevina pred potpunim je urušavanjem, a ni prizemna nije u boljem stanju.

Osnivač ustanove, ondašnja Općina Ivanec, u situaciji kada tradicionalni gospodarski subjekti daju sve lošije rezultate, sredinom osamdesetih godina 20. stoljeća vidi konačnu priliku za gospodarski probitak kroz poticanje razvoja turizma, te se pravilno ponovno ističe nužnom obnova kulturnoga naslijeđa, posebno spomeničkog sklopa Trakošćan, u cilju stvaranja temeljnog resursa turističke ponude širega prostora.

Zajedno sa stručnim ustanovama na razini tadašnje Republike prilazi se temeljitoj stručnoj obradi radi hitne sanacije šteta od potresa na dvorcu, gdje se urušio dio drugoga kata i krovšte, a zatim rekonstrukciji, s privođenjem konačnoj namjeni građevina podno dvorca. Do kraja 1980-ih godina građevine podno dvorca potpuno su obnovljene s predviđenim sadržajima: preseljena je kompletna uprava iz dvorca, zajedno s radionicama; osiguran je prostor za suvenirnicu i restoran, a izgrađeni su i prostori galerije za povremene izložbe.

Ovim je zahvatima stvorena pretpostavka za cjelovito sagledavanje prostornih mogućnosti središnje građevine kulturnoga dobra – dvorca – u cilju njegove pune povijesne valorizacije, te privođenje konačnoj namjeni u njegovoj ukupnosti, sukladno ciljevima koji su bili uvjetovani zahtjevima konzervatorske, povijesne i muzeološke struke, kao i trendovima koji su bili na obzoru – što bolja turistička valorizacija.

POLUKRUŽNI BEDEM PRIJE OBNOVE

ZAPADNA KULA ZA VRIJEME OBNOVE

ZAPADNA KULA NAKON OBNOVE

JUŽNA TERASA

JULIJANINA SOBA

VITEŠKA DVORANA

Obnovu, privođenje namjeni odnosno prenamjeni, dodatno su otežavale sljedeće činjenice:

- građevina je bila statički potpuno nestabilna i prvi malo jači potres mogao ju je uništiti (to je uvjetovalo djelomičan zahvat na statičkoj sanaciji);
- zbog ubrzanog propadanja od „zuba vremena” bilo je potrebno također hitno intervenirati na sanaciji krovova i riješiti odvodnju oborinskih voda;
- ukupna slika dvorca zbog derutne fasade nije odgovarala predodžbi koju smo željeli afirmirati, pa je stoga obnovljena i fasada;
- od instalacija postojala je jedino električna i djelomično telefonska, i to u posve trošnom stanju opasnom po sigurnost građevine, stoga je tome posvećena posebna pozornost i prišlo se temeljitoj rekonstrukciji instalacija te uvođenju novih.

Tom su prigodom izvedene kompletne nove instalacije električne energije, s novim energetskim priključkom i trafostanicom, telefonske instalacije, protupožarne instalacije, protuprovalne instalacije, te instalacije vodovoda i kanalizacije.

Ovim zahvatima, izvedenim 1990-ih godina, stvorene su temeljne pretpostavke za konačnu obnovu arhitekture interijera, inventara, te privođenje konačnoj namjeni.

Svi su ovi zahvati rađeni u uvjetima ograničenih financijskih sredstava i ratnih opasnosti. Važno je istaknuti da je muzej sve to vrijeme bio otvoren za posjetitelje, osim pojedinih prostorija u kojima su se odvijali značajniji građevni zahvati.

Za ostvarenje cilja definitivne obnove i privođenja konačnoj namjeni bila je nužna ponovna valorizacija građe s gledišta povijesne struke – posebno muzeološke, pa je ugovorena suradnja s *Muzejom za umjetnost i obrt* – kućom koje je suradnja bila presudna kod uspostave prvoga postava. Rezultat je te suradnje Muzeološka koncepcija stalnoga postava Dvora Trakošćan, koju potpisuje prof. Vladimir Maleković.

Po obavljenoj recenziji dr.sc. Žarke Vujić i prof. Jelene Borošak-Marjanović *Hrvatsko muzejsko vijeće* izdaje suglasnost 1. kolovoza 2002. godine.

HODNIK DRUGOG KATA

NEORENANSANSNA SOBA

U provedbi nove muzeološke prezentacije, posebice u obradi građe, ukazala se potreba angažirati što više stručnjaka iz raznih područja, te je ugovorena suradnja s Hrvatskim povijesnim muzejom. Rezultat je toga ugovora aktivno angažiranje različitih stručnjaka – za oružje (Dora Bošković, Janko Jelčić), za slikarstvo (Marina Bregovac-Pisk), za kamenu plastiku (Lada Prister), za namještaj (Vanja Brdar), za opću povijest i zastave (Jelena Borošak-Marjanović).

Restauratorska i konzervatorska istraživanja izradili su stručnjaci iz *Hrvatskoga restauratorskog zavoda* Ivan Srša i Blanda Matica. Za izradu tehničke dokumentacije i likovnog postava angažiran je profesor arhitekt Mario Beusan. Od strane Dvora Trakošćan aktivno se u definiranje rješenja uključuju kustosi Ivan Mravlinčić i Siniša Krznar, te ravnatelj Adam Pintarić.

Rezultat suradnje tima navedenih stručnjaka jest dokument Izmjene i dopune muzeološke koncepcije stalnoga postava Dvora Trakošćan, koju zbog smrti autora koncepcije prof. Vladimira Malekovića potpisuje jedan od recenzenata prof. Jelena Borošak-Marjanović. Hrvatsko muzejsko vijeće pozitivno ocjenjuje ovako izmijenjenu muzeološku koncepciju 17. listopada 2004. godine.

Konačna inačica nove muzeološke koncepcije ima za cilj prezentaciju života hrvatskoga plemstva – konkretno naslijeđa obitelji Drašković, posljednjeg vlasnika dvorca – učiniti cjelovitom, tako da su angažirani gotovo svi prostori dvorca – od reprezentativnih stambenih do tehnoloških (kuhinja). Prezentacija se od početnih osam prostora iz 1954. godine povisila na sada ukupno 34 prostorije, u ukupnoj neto površini od 1457 m². Potpunim uređenjem vanjski su prostori, u površini od 750 m², također u prezentaciji.

Ustrojen je kružni tok kretanja posjetitelja, tako da nema sudaranja. Također su osigurani prostori za prodaju suvenira i manja caffe-slastičarnica s terasom.

Predviđa se završetak stalnoga postava do kraja 2006. godine.

GODIŠNJI BROJ POSJETITELJA MUZEJA

1953.	–	2.000
1954.	–	7.000
1955.	–	11.558
1969.	–	24.000
1971.	–	40.000
1989.	–	70.000
2000.	–	52.000
2001.	–	58.852
2002.	–	58.231
2003.	–	64.417
2004.	–	56.591
2005.	–	61.935

PRIHOD USTANOVE ostvaren od prodaje karata i ostalih tržnih djelatnosti (šumski proizvodi, suvenirni, najam prostora za suvenirnicu i restoran, razne manifestacije, najam jezera za ribolov i plovidbu):

2001.	–	897.283 kn
2002.	–	945.671 kn
2003.	–	915.997 kn
2004.	–	1.061.314 kn
2005.	–	1.131.426 kn

POGLED NA DVORAC S JEZERA

REZULTATI OBNOVE I PRIJEPORI

Svi ovi napori na očuvanju, obnovi i prezentaciji kulturnoga dobra Trakošćana – od organizacijskih, stručnih, do promidžbenih – rezultiraju sve većim brojem posjetitelja u kategoriji dvoraca-muzeja, najvećem u državi.

Glavni korisnik resursa dvorca Trakošćan i Trakošćana u cjelini u gospodarskom segmentu jest Hotel „Coning”. Dvor Trakošćan i Hotel „Coning”, usprkos dobrim međusobnim odnosima i suradnji temeljenoj na zajedničkim interesima, nemaju zajedničke programe, a osobito ne dugoročne. Svaki u svome segmentu individualnim naporima kreativno radi na razvijanju vlastite djelatnosti, ali veliki dio aktivnosti slijedom pozitivnih propisa ne mogu se provoditi autonomno.

Niz je ograničenja koja otežavaju poslovanje i djelatnosti Dvora Trakošćana.

OGRANIČENJE ZAKONSKE REGULATIVE

Skrb o spomeničkoj cjelini dvorca Trakošćan temeljem Zakona o muzejima vodi muzejska ustanova Dvor Trakošćan. Osim dvorca i pripadajućih građevina, ustanova u svome vlasništvu ima i perivoj površine oko 5 ha, jezero površine 17 ha i park-šumu površine oko 87 ha. Muzejska ustanova s minimalnim je brojem stručnih ljudi, prema Zakonu o muzejima, u mogućnosti skrbiti se samo za taj segment – dakle prezentaciju muzejske građe. Djelatnosti skrbi o park-šumi i jezeru reguliraju Zakon o zaštiti prirode, Zakon o šumama i Zakon o slatkovodnom ribarstvu, za što ustanova nije stručno kompetentna, niti to slijedom navedenih zakona i odrednica koje iz njih proizlaze može trajno raditi.

VLASNIČKA OGRANIČENJA

Trenutno je u Trakošćanu zaštićeni dio prirode površine 450 ha i u kategoriji je park-šume. Vlasnička je struktura slijedeća: pod upravom Dvora Trakošćan, dakle državne ustanove, jest oko 20% površine, u vlasništvu trgovačkih društava oko 5%, u vlasništvu privatnih osoba također oko 5%, te u vlasništvu Hrvatskih šuma preostale površine od oko 70%. Dakle, struktura vlasništva i nije loša, ali prostori koji mogu pretendirati za turističke aktivnosti izvan su državne kontrole.

PROSTORNO-PLANSKA OGRANIČENJA

Prema strategiji prostornog razvitka Republike Hrvatske i na temelju izrađenoga Prostornog plana Varaždinske županije, širi prostor Trakošćana predložen je za kategoriju zaštite – Park prirode Hrvatsko zagorje, koji bi obuhvaćao puno širi prostor

od trenutno važeće zaštićene cjeline park-šume. Tu kategoriju zaštite prema Zakonu o zaštiti prirode uređuje posebnim zakonom Sabor Republike Hrvatske. Iz te bi činjenice slijedio čitav niz obveza, kao što je izrada prostornoga plana područja parka i niže detaljnije razine planiranja. Kako zakon nije donesen, slijedi da niti ima kategorije zaštite, niti obveze prostornog planiranja na temelju činjenice o zaštiti.

Prema Zakonu o prostornom uređenju obveza je jedinica lokalne samouprave da izrade i donesu prostorne planove općina/gradova. Slijedom te obveze, Općina Bednja izradila je Prostorni plan Općine Bednja. No, područje Trakošćana, koje je u kategoriji park-šume, za koju je kategoriju prema Zakonu o zaštiti prirode propisan režim za brane planiranja bilo kakvih aktivnosti koje nisu u funkciji očuvanja šuma, pa bi ga slijedom toga trebalo izuzeti od planiranja bilo kakvih aktivnosti, pa i u funkciji turizma.

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Dvorac Trakošćan sa svim svojim atributima kulturne baštine – od simbola magnatskoga života muzeja, te zajedno s perivojem i jezerom najromantičnijeg prostora Hrvatskoga zagorja – definitivno je turistički resurs. U dokumentu „Strateški marketinški plan turizma”, koji je za potrebe Varaždinske županije izradio Institut za turizam iz Zagreba, Trakošćan je zbog specifičnosti resursa predviđen kao projekt – destinacija s 5 zvjezdica sa sljedećim obrazloženjem: „Malo je lokaliteta u Hrvatskoj koji se uslijed sretnog spoja cijelog niza faktora – specifičnost resursa i njegova izuzetna atraktivnost, očuvanost, prezentabilnost i turistička opremljenost atrakcije, atraktivnost i očuvanost šireg okoliša, raspoloživost prostora, lokacija u odnosu na glavne prometne tokove, dostupnost u odnosu na glavna emitivna tržišta – mogu razviti u vrhunske turističke destinacije. Trakošćan je jedan od takvih lokaliteta”.

Naslijeđe je bez sumnje temeljni komplement turističke ponude Trakošćana. Kako naslijeđe nije samo dvorac i građevine podno njega, već poglavito ukupan prostor – kako ovaj koji ima, tako i onaj koji nema službeno razinu zaštite – za punu valorizaciju te destinacije nuždan je čitav niz aktivnosti, vođenih i usmjeravanih s najviše, dakle državne razine, i to ponajviše zbog temeljne činjenice da se radi o kulturnoj baštini integralnoga karaktera, prirode i povijesne cjeline bez konkurencije na prostoru Hrvatske.

Slijedom toga nužno je sljedeće:

1. Stvoriti formalno-pravni okvir za skrb u cjelini prostora donošenjem Zakona o zaštićenom području – Park prirode, koja kategorija jedino trpi razvoj turističkoga gospodarstva;
2. Temeljem istoga izraditi nužne prostorne i detaljnije urbanističke planove kao podlogu za kvalitetnu skrb kako o prirodi, tako i o prostornim resursima;
3. Na temelju tih dokumenata, posebnim Projektom razvoja turizma utvrditi nositelje, poticajne mehanizme, razgraničiti organizacijski prostore i aktivnosti zajedničkih, odnosno državnih sadržaja, od onih u području privatnog interesa;
4. Hitno uvesti red u poštivanje trenutnih zakona i propisa od korištenja mehanizma prvokupa nekretnina (Zakon o zaštiti prirode), zabrane bespravne gradnje (Zakon o prostornom uređenju), reviziju dodjele lovišta (Zakon o lovu), kao i reviziju privatizacije poljodjelskoga zemljišta.

Provedbom ovih i ostalih mjera koje će iz njih proizaci prostor Parka prirode Trakošćan može postati „sjeverna vrata” Hrvatske, koji će na dostojan kulturni način prezentirati Hrvatsku i osigurati nuždan gospodarski napredak širem okruženju.

Do pokretanja predloženih aktivnosti, ili usporedno s njima, Dvor Trakošćan kao ustanova u državnom vlasništvu radit će na obnovi kulturnoga dobra kojim upravlja, što znači da će se nakon definiranja ponude dvorca i građevina u podnožju ulagati napore na revitalizaciji jezera, perivoja i park-šume. Završetak toga procesa, koji može trajati 3-5 godina, stvara pretpostavku za organizirani prihvati i registraciju gostiju – posjetitelja na ulazu u kulturno dobro.

Vjerujem da će uz određenu marketinšku djelatnost, dovršenje izgradnje autoceste Zagreb-Macelj i otvaranje čvora Trakošćan sadašnji registrirani broj posjetitelja od 60.000 registracijom i naplatom na ulazu u kulturno dobro u podnožju narasti do 200.000 godišnje.

Taj broj posjetitelja, prema procjenama, može osigurati prihod od četiri milijuna kuna godišnje, što bi trebalo biti dostatno za pokriće svih troškova – od hladnoga pogona ustanove do minimalnoga investicijskog održavanja. Sadašnji troškovi „hladnoga pogona” iznose 2.700.000 kuna godišnje.

ZRAČNI SNIMAK DVORCA POČETKOM 21. STOLJEĆA

